

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son iki yıl boyunca salgın tedbirleri ve sonrasında yaşanan kur krizine bağlı olarak artan girdi maliyetleri, elektrik ve doğalgaz başta olmak üzere faturalara gelen yüksek zamlar sebebiyle ekonomik olarak zor günler geçiren ve iflasa sürüklenen küçük ve orta ölçekli esnafımızın korunması ve desteklenmesi için gerekli araştırmaların yapılması amacıyla ekte sunulan gerekçelerle Anayasanın 98, İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci Maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Kemal ZEYBEK Kadın Durmuş Malatya Milletvekili

Veli AĞBABA

Ömer Fethi Goner
Kırşehir

Barış KARADENİZ
Samsun

Aydın ÖZER
Antalya Mv.

Necdi GÜNDOĞDU
Kırklareli Milletvekili

Mersel ALBAY
MUGLA Mv.

Hüseyin YILMAZ
Aydın

Polat ŞENEL
Kocaeli Mv.

TACETTİN BAYIR
İzmir Mv.

Faruk SARIALAN
Mersin Mv.

Orhan SÜMER
Adana

Erkan AYĞÜN
Bursa Mv.

Nuriyettin ALTIN
Kocaeli Mv.

İbrahim ÖNER AYAR
Aydın

T.B.M.M. *
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
CHP
1923
GRUP BAŞKANLIĞI

GEREKÇE

2020 yılının Mart ayında başlayan Covid-19 salgını ve son bir yılda kur artışlarına paralel olarak gelişen ekonomik kriz, Türkiye genelinde 2 milyonu aşkın küçük ve orta ölçekli esnafımızı yakından etkilemiştir ve 2022 yılı itibariyle de etkilemeye devam etmektedir. İşbu araştırma önergesi ile salgın süreci ve sonrasında yaşanan krize bağlı tek tek iflasa sürüklenerek kepenk kapatan, henüz kepenk kapatmasa da borçlar ve yüksek fiyat artış nedeniyle fiili olarak kepenk kapatmış olan esnaflarımızın yaşadığı ekonomik ve sosyal güvenlik kapsamında karşılaştıkları sorunların araştırılmasını ve buna uygun önlemlerin alınması hedeflenmiştir.

Salgın tedbirleri kapsamında esnafların zorunlu olarak kepenklerini kapatarak faaliyetlerine ara vermesi ve bu süre içerisinde desteklerin yetersiz kalması sebebiyle başta banka kredileri olmak üzere prim ve fatura borçlarının birikmesine neden olmuştur. Salgın tedbirlerinin geride kaldığı 2021 Haziran ayından itibaren esnaflarımız ikinci bir kriz ile karşı karşıya kalmış, özellikle yüksek kur krizi nedeniyle girdi maliyetlerinde yaşanan artışlar ve yüksek enflasyon, esnafların tedarik sorunu yaşamasına neden olmuştur. 2020 yılı salgın tedbirleri nedeniyle kapanma süreci, bu süreçte verilen desteklerin yetersizliği ve ardından yaşanan ekonomik kriz neticesinde ise 2020 ve 2021 yıllarında toplam 201 bin 338 esnaf kepenk kapatmak zorunda kalmıştır.

Yine derinleşen ekonomik kriz ve piyasalarda yaşanan güvensizlik neticesinde 2021 yılında tescil edilen esnaf sayısında da azalmaya neden oldu. 2021 yılında tescil edilen esnaf sayısı 2020 yılına göre yüzde 21 oranında azalarak 287 bin 550'ye geriledi. 2022 yılının ilk aylarında ise esnaflarımız bu seferde üçüncü bir kriz ile karşı karşıya kalmıştır. 2022 yılının ilk gününde elektrik ve doğalgaza gelen olağanüstü zamlar neticesinde esnaflar; kredi, piyasa, BAĞ-KUR primi, kiranın yanı sıra yüksek elektrik ve doğalgaz faturaları ile karşı karşıya kalmıştır. Borç batağı içinde ayakta durmaya çalışan esnaflarımızın aylık maliyetlerine bir de yüksek meblağlı elektrik faturaları eklenmiştir.

Türkiye genelinde esnafların ödediği elektrik faturaları neredeyse dükkanlarının kiralarını aşmıştır. Ortalama bir iş yerine sahip esnafın aralık ayında ödediği 1,500 TL, 2000 TL elektrik faturaları, zam ile yüzde 100 oranında artış göstermiştir. İstanbul ve Ankara gibi büyük büyükşehirlerde esnaflara gelen elektrik faturalarının 15 bin TL'ye kadar yükseldiği gözlemlenmiştir. Yaşanan zamlar neticesinde Türkiye'nin hemen her yerinde esnaflarımız artık müşterilerine karanlıkta hizmet vermeye, doğalgaz yerine ise dükkanlarında soba yakmaya mecbur kaldıkları günler ne yazık ki ortaya çıkmış durumdadır.

2021 yılında en düşü 1055 TL BAĞ-KUR primini dahi ödemekte zorlanan esnafın BAĞ-KUR primlerin yüzde 63 oranında artarak 2022 yılında 1726 TL'ye yükseldi. İktidar en azından esnafımıza destek olmak adına 2022 yılı için BAĞ-KUR primlerine zam yapmayabilir, esnafın salgın süresinde kapalı kaldığı dönemlerdeki BAĞ-KUR prim borçlarını affedebilirdi. Lakin iktidar yolu seçmeyerek esnaflarımızı bir kez daha zor durumda bırakmıştır.

Eksik prim ödemeleri neticesinde esnaf sosyal güvenlik haklarından mahrum kalmaya devam etmektedir. Eğer esnaflarımız primlerini tam olarak yatıramazsa dolaylı olarak emeklilik hakları da sürekli olarak ötelenmektedir. Esnaflarımız sahip olduğu prim borcu ne kadarsa hizmet süresi de o kadar durmuş olarak görülüyor ve emekliliğe hak kazanamamaktadır. BAĞ-KUR primine tabi olan esnafların emeklilik hakkı için 9000 gün prim doldurması gerektiğini düşündüğümüzde her yıl gelen prim zamları esnafın emeklilik hakkını adeta telinde tutmaktadır.

Türkiye’de binlerce yıllık geleneğe sahip olan esnafılık kültürü sadece ekonomik alanda değil, sosyal alanda da önemli bir mirasa sahiptir. Türkiye’de özellikle son yıllarda küçük esnafa yönelik yetersiz destekler ve küçük esnafın büyük zincir marketler karşısında haksız rekabete uğraması ve iktidarın tercihini 2 milyonu aşkın küçük esnaftan ziyade 3 büyük zincir marketten yana kullanması, esnaflarımızın artık yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Özellikle son dönemlerde yaşanan fahiş artışlar, faturalara gelen zamlar ve tedarikte yaşanan yüksek fiyat sorunlar nedeniyle toplu esnaf iflaslarını kaçınılmaz hale getirecektir. Bu nedenle esnaflarımızın ekonomik olarak korunması ve desteklenmesi hem ülke ekonomisi hem de esnafların sahip olduğu sosyal ve toplumsal özellikleri nedeniyle hayati bir öneme sahiptir.

